

EUROPSKI PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument s plenarne sjednice

A7-0462/2013

16.12.2013

IZVJEŠĆE

o pametnoj specijalizaciji: umrežavanje centara izvrsnosti za učinkovitu
kohezijsku politiku
(2013/2094(INI))

Odbor za regionalni razvoj

Izvjestitelj: Hermann Winkler

PR_INI

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	11
REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U ODBORU	16

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o pametnoj specijalizaciji: umrežavanje centara izvrsnosti za učinkovitu kohezijsku politiku (2013/2094(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno glave XVII., XVIII. i XIX.,
- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1083/2006 od 11. srpnja 2006. o utvrđivanju općih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1260/1999¹,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća 2006/702/EZ od 6. listopada 2006. o strateškim smjernicama Zajednice za koheziju²,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 5. srpnja 2011. o Petom kohezijskom izvješću Komisije i o strategiji za kohezijsku politiku nakon 2013.³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 23. srpnja 2011. o trenutnom stanju i budućim sinergijama za bolju učinkovitost između EFRR-a i ostalih strukturnih fondova⁴,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. listopada 2010. o kohezijskoj i regionalnoj politici EU-a nakon 2013.⁵,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. svibnja 2010. o doprinosu kohezijske politike u ostvarivanju ciljeva Lisabonske strategije i strategije EU-a do 2020.⁶,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. svibnja 2010. o ostvarivanju sinergije sredstava za istraživanje i inovacije predviđenih Uredbom (EZ) br. 1080/2006 o Europskom fondu za regionalni razvoj te sredstava za istraživanje i tehnološki razvoj predviđenih Sedmim okvirnim programom u gradovima i regijama kao i državama članicama i u samoj Uniji⁷,
- uzimajući u obzir prijedlog Komisije od 6. listopada 2011. za Uredbu Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo, obuhvaćenima Zajedničkim strateškim okvirom, o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za

¹ SL L 210, 31.7.2006., str. 25.

² SL L 291, 21.10.2006., str. 11.

³ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2011)0316.

⁴ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2011)0286.

⁵ SL C 371 E, 20.12.2011., str. 39.

⁶ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2010)0191.

⁷ SL C 161 E, 31.5.11., str. 104.

regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1083/2006 (COM(2011)0615),

- uzimajući u obzir prijedlog Komisije od 6. listopada 2011. o Uredbi Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju posebnih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj i cilju „Ulaganje u razvoj i radna mjesta” te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1080/2006 (COM(2011)0614),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 6. listopada 2010. naslovljenu „Vodeća inicijativa strategije Europa 2020: Unija inovacija” (COM(2010)0546),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 9. studenog 2010. naslovljenu „Zaključci Petog izvješća o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji: budućnost kohezijske politike” (COM(2010)0642),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 6. listopada 2010. naslovljenu „Regionalna politika kao doprinos pametnom rastu u okviru strategije Europa 2020” (COM(2010)0553),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 3. ožujka 2010. naslovljenu „Europa 2020: strategija za pametan, održiv i uključiv rast” (COM(2010)2020),
- uzimajući u obzir priručnik Komisije od ožujka 2012. „Priručnik strategija istraživanja i inovacija za pametnu specijalizaciju (RIS3)”,
- uzimajući u obzir „Izvješće o rastu potaknutom inovacijama u regijama: uloga pametne specijalizacije” OECD-a iz prosinca 2012.,
- uzimajući u obzir svoju studiju iz prosinca 2013. pod nazivom „*Ex ante* uvjeti kohezijske politike” koju je naručila Glavna uprava za unutarnju politiku,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 21. ožujka 2013. naslovljenu „Stanje Unije inovacija 2012. – ubrzavanje promjena” (COM(2013)0149),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 13. rujna 2013. naslovljenu „Mjerenje ukupnih rezultata inovativnosti u Europi: ususret novom pokazatelju” (COM(2013)0624),
- uzimajući u obzir članak 48. Poslovnika,
- uzimajući u obzir izvješće Odbora za regionalni razvoj (A7-0462/2013),

- A. budući da EU pogotovo u ovim vremenima gospodarske, financijske i socijalne krize mora ojačati svoje napore za ostvarenje Unije inovacija i stvaranje održivog gospodarskog rasta te budući da su sredstva koja stoje na raspolaganju u svrhu tog cilja ograničena zbog napetih situacija u proračunima mnogih država članica i regija, kao i na razini EU-a, pa se stoga moraju koristiti posebno učinkovito;
- B. budući da „strategija pametne specijalizacije” znači nacionalne ili regionalne inovacijske

- strategije kojima se utvrđuju prioriteti za izgradnju konkurentne prednosti razvojem vlastitih prednosti u smislu istraživanja i inovacija te njihovim usklađivanjem s poslovnim potrebama za iskorištavanje novih prilika i tržišnog razvoja na dosljedan način, istodobno izbjegavajući udvostručivanje i fragmentiranje npora pri čemu te strategije mogu poprimiti oblik nacionalnog ili regionalnog strateškoga političkog okvira za istraživanje i inovaciju ili biti u njega uključene¹;
- C. budući da je potpora istraživanju, razvoju i inovacijama jedan od ciljeva kohezijske politike koji podlaze obveznoj tematskoj koncentraciji sredstava prema Europskom fondu za regionalni razvoj (EFRR) za razdoblje 2014. – 2020.;
 - D. budući da su regije prvi put obvezne osmisliti strategiju za istraživanje i inovacije za programsko razdoblje 2014. – 2020. koja bi pomogla jačanju regionalne inovacijske snage i učinkovitijoj koordinaciji izdataka na području istraživanja, razvoja i inovacija²;
 - E. budući da bi se pritom regije trebale koncentrirati na nekoliko prioriteta kojima se uzimaju u obzir prednosti i slabosti regije te poticati inovacije za promicanje i obnovu regionalnog gospodarstva na održiv način;
 - F. budući da bi regije trebale izraditi takvu strategiju pametne specijalizacije *kroz* proces kritičke samoanalize i u uskoj suradnji s **civilnim društvom i dionicima** poput istraživačkih centara, sveučilišta i drugih visokih škola, te poduzeća³;
 - G. budući da je svrha strategije što je moguće bolja sinergija svih instrumenata i investicija na području istraživanja, razvoja i inovacija, ali naročito jačanje iste između Obzora 2020 i strukturnih fondova kako bi se zatvorio inovacijski jaz među regijama;
 - H. budući da bi regije također trebale sastaviti plan ulaganja za uporabu svih raspoloživih regionalnih i nacionalnih sredstava te sredstava EU-a namijenjenih za istraživanje, razvoj i inovacije te u njemu predstaviti načine poticanja i korištenja privatnih ulaganja u provedbi prioriteta EU-a na području istraživanja, razvoja i inovacija u nadolazećim godinama;
 - I. budući da bi se sažetak takve strategije, ili barem odgovarajući plan provedbe, trebao uključiti u sporazume o partnerstvu i operativne programe;
 - J. budući da u slučaju nepoštovanja ovog preduvjeta Komisija može obustaviti međuplaćanja sredstava iz EFRR-a za tematski cilj jačanja istraživanja, razvoja i inovacija;
 - K. budući da bi, s obzirom na prirodu upravljanja regionalnom politikom na više razina, regijama trebala biti dopuštena fleksibilnost pri utvrđivanju načina za ispunjavanje *ex-*

¹ Članak 2., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0615, Usvojeni tekstovi P7_TA(2013)0482.

² Prilog V., Tablica I., *ex-ante*-uvjeti, zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0615, Usvojeni tekstovi P7_TA(2013)0482.

³ Vidi definiciju „strategije pametne specijalizacije“, članak 2. stavak 2., točka 2.b (nova), zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0615, Usvojeni tekstovi, P7_TA-PROV(2013)0482.

ante uvjeta;

- L. budući da je potrebno ne samo snažnije povezivanje unutar regija, već mora ojačati i njihova međusobna suradnja kako bi postale konkurentnije na svjetskoj sceni;

Opće napomene

1. priznaje da je strategija pametne specijalizacije dinamičan i dugoročan proces pri kojem sudionici stalno uče i koji bi se trebao nastaviti tijekom narednog programskog razdoblja, ali i nakon njega;
2. smatra da, neovisno o potrebi za ispunjavanje *ex-ante* uvjeta, razvoj takve strategije regijama nudi, srednjoročno i dugoročno gledano, velike prednosti za učinkovitost istraživanja, razvoja i inovacija jer obuhvaća koordinirani pristup i neposrednu procjenu potencijala za inovacije;
3. poziva svaku regiju da gleda na takvu strategiju ne samo kao na zakonsku obvezu već kao na izvor mogućnosti; poziva stoga sve regije i države članice da intenzivno rade na svojoj strategiji pametne specijalizacije, ako to još nisu učinile, kako bi izbjegle rizike da sredstva EU-a za relevantne operativne programe prime s kašnjenjem zbog nepostojanja takve strategije;
4. prepoznaće potrebu za informacijama u regijama i stoga naglašava važnost savjeta i potpore koju pružaju GU REGIO, GU RTD i druge mjerodavne glavne uprave, kao i platforma u Sevilli¹, te ih poziva da dodatno intenziviraju svoje aktivnosti; poziva regije da bolje iskoriste platformu; zagovara razvoj opsežnih lokalnih kampanja za širenje informacija o strategiji pametne specijalizacije kako bi mogli sudjelovati dionici i civilno društvo;
5. poziva Komisiju da podupre regije pri učinkovitoj uspostavi predviđenog sustava praćenja, koristeći smislene pokazatelje te da pritom posebno dostave podatke za usporedbe na razini EU-a i međunarodnoj razini;

„Pravi” prioriteti

6. naglašava da se regije znatno razlikuju prema stupnju razvoja i imaju vrlo različite prednosti i slabosti; poziva, stoga, regije da same odaberu aktivnosti s naglaskom na jačanje svojih regionalnih obilježja, potencijala i konkurentnih prednosti, a ne da samo kopiraju uspješne strategije drugih regija;
7. naglašava da, dok regije mogu nastojati uvoditi nove strategije, kako bi ušle na nova tržišta, one mogu nadograđivati, a tako i diversificirati, postojeće znanje, vještine i sposobnosti u povezanim aktivnostima, ako je tu prijenos znanja najveći („povezana raznolikost“);
8. naglašava da je za jačanje regionalnog gospodarstva važno usredotočiti se ne samo na pojedinačna područja konkurentne prednosti već i uspostaviti vrijednosni lanac koji

¹ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>

- povezuje sve faze razvoja i proizvodnje, od osnovnog istraživanja kroz istraživanje usmjereno na primjenu i prijenos tehnologije na posebne, korisne proizvode i nova poduzeća;
9. potiče regije da ulažu u aktivnosti koje uključuju više sektora i više tehnologija kojima se mogu stvoriti veze kroz cijelo regionalno gospodarstvo kako bi raznolikost poduzeća što više moguće mogla doprinijeti stvaranju većeg rasta i radnih mjesta, te od njih imati koristi; potiče, u tome smislu, regije da posebno iskoriste i njeguju potencijal svih vrsta MSP-ova – koji su, po definiciji, mikro, mala i srednja poduzeća¹ – jer oni potiču inovacije i stoga su od temeljne važnosti za gospodarstvo svake regije;
 10. mišljenja je da bi regije, prilikom odabira svojih prioriteta, trebale – uz jačanje inovacijskih sustava u cilju postizanja veće konkurentnosti i dodane vrijednosti – provoditi aktivnosti kojima se rješavaju strukturni i društveni problemi, kao što su nezaposlenost, siromaštvo, energetska sigurnost i demografske promjene;
 11. poziva regije da se ne fokusiraju samo na tehnološke inovacije, već da strategije temelje na što širem pojmu ulaganja; pri tome ne treba uzimati u obzir samo inovacije visoke tehnologije nego i one koje su niskotehnološke ili čak netehnološke, kao na primjer, optimizacija postupka ili preoblikovanje organizacija; u tom kontekstu izričito ističe socijalne i ekološke inovacije; naglašava da bi cilj inovacijskih strategija trebalo biti poticanje inovativne prakse;
 12. svjestan je da je određivanje prioriteta osjetljiv postupak koji regije poduzimaju; vjeruje, stoga, da bi se uvođenjem sustava preispitivanja regijama ponudila mogućnost da ponovno razmotre svoje strategije; smatra da već i izbor učinkovitijih pokazatelja orijentiranih na rezultate, kao i kvaliteta suradnje mjerodavnih dionika, imaju odlučujući utjecaj na uspjeh strategije pametne specijalizacije i umanjuju rizik od odstupanja prilikom postavljanja prioriteta;
- Uže sudjelovanje sudionika unutar regija**
13. smatra da kvalitetna suradnja uprave s relevantnim sudionicima regije ima odlučujući utjecaj na uspjeh strategije RIS3 te znatno smanjuje rizik od odabira pogrešnih prioriteta;
 14. naglašava pritom važnost savjetovanja s poduzećima, posebno malim i srednjim poduzećima jer će „vizija inovativnosti” polučiti uspjeh samo ako poduzeća imaju odgovarajući potencijal za njezinu primjenu;
 15. naglašava pritom nužnost da se razmotre i, prema potrebi, prošire dosadašnja savjetovanja i ciljane skupine kako se ne bi previdjeli budući pokretači inovacija; posebno važnim smatra uključivanje budućih poduzetnika;
 16. ističe da je, u procesu razvoja zajedničke vizije, iz razloga vlasništva i podizanja svijesti, od temeljne važnosti što tješnja uključenost lokalnih i regionalnih stvaratelja politike,

¹ Preporuka Komisije od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća, malih i srednjih poduzeća (2003/361/EZ).

- sveučilišta, istraživačkih i inovativnih centara i poduzeća, kao i civilnog društva i društvenih dionika;
17. ističe važnost koju uska suradnja ima unutar trokuta znanja za prijenos znanja, primjerice u okviru Europskog instituta za istraživanje i inovacije ili u regionalnim klasterima i centrima za inovacije; naglašava, u ovom kontekstu, značenje „ulaganja u ljude”;
 18. poziva javne i privatne dionike da iskoriste brojne mogućnosti za financiranje tih djelovanja u okviru EFRR-a za 2014. – 2020., uključujući poticanjem osnivanja regionalnih inkubatora za inovacije i razvojem poveznica i sinergija među sveučilištima, drugim istraživačkim institutima i ustanovama visokog obrazovanja, inovativnim i kreativnim poduzetnicima i poduzećima te pružateljima potpore poduzećima i ulagačima, kao što je slučaj u kreativnim i kulturnim industrijama;
 19. smatra da je, za taj proces, važno uspostaviti odgovarajuće strukture i učinkovitu upravu i da upravljačka tijela i ministarstva za ovaj proces moraju uspostaviti oblik međusobne suradnje i suradnje s poduzećima i ostalim sudionicima; poziva regionalne i nacionalne donositelje odluka i vlasti da moderniziraju unutarnje poslovne postupke prema zahtjevima za novi „postupak otkrivanja poduzetništva” te osobito da pristupe pojačanom i trajnom dijalogu s relevantnim dionicima; potiče MSP-ove u regijama s visokim udjelom takvih poduzeća da surađuju kroz odgovarajuće platforme kako bi ojačale svoju ulogu u procesu pametnih inovacija; preporučuje da se, po potrebi, resursi dostupni za izgradnju kapaciteta upotrijebe za daljnje osnaživanje upravnih tijela i dionika;
 20. smatra da bi svim tijelima i sudionicima uključenima na regionalnoj razini trebalo, ako je potrebno, biti ponuđeno visokokvalitetno ospozobljavanje i seminari usmjereni na pitanja u vezi s pripremom i uvođenjem strategija pametne specijalizacije;

Postizanje sinergije među programima financiranja

21. pozdravlja uspjehe koje su postigli Komisija i zakonodavac EU-a u nastojanjima da se poboljšaju okvirni uvjeti za sinergiju Europskog strukturnog i investicijskog fonda (ESIF) i drugih programa EU-a poput COSME-a te posebice Obzora 2020, primjerice putem jedinstvenih stopa ili kombiniranim financiranjem¹;
22. potiče regije da u potpunosti iskoriste mogućnosti za financiranje, suradnju i ulaganja, uključujući prethodne i daljnje mjere², u cilju promicanja sinergija između ESIF-ova i Obzora 2020 te da, na taj način, zatvore inovacijski jaz između regija;
23. poziva, u tom pogledu, one regije koje kasne u izgradnji istraživačkih infrastruktura i kapaciteta na promicanje suradnje s izvrsnim istraživačkim ustanovama u smislu programa „teaming/twinning for excellence” kako bi same izgradile centre izvrsnosti koji

¹ Članak 55. stavak 8. i članak 57., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0615, Usvojeni tekstovi, P7_TA-PROV(2013)0482, članak 17.a, zakonodavni postupak 2011/0401(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0809, Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0499 i članak 31., zakonodavni postupak 2011/0399(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0810, Usvojeni tekstovi P7_TA(2013)0500.

² Prilog I., točka 4.3.2., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0615, Usvojeni tekstovi P7_TA-PROV(2013)0482.

- će u budućnosti biti od koristi čitavom regionalnom gospodarstvu;
24. poziva regije da se u okviru strategije intenzivno posvete pitanju mogućnosti poticaja ulaganja u privatni sektor budući da se investicijski potencijal u području istraživanja, razvoja i inovacija može još poprilično proširiti;
 25. poziva sve regionalne i nacionalne sudionike koji su zaduženi za pripremu i provedbu strategije RIS3, plana za istraživačke infrastrukture ESFRI-a, ESIF-a i Obzora 2020 na užu suradnju pri planiranju i koordinaciji te, ako je nužno, na razvoj odgovarajućih struktura¹ za povezivanje različitih razina državnih mjera; poziva države članice da razmijene najbolju praksu o takvim strukturama;
 26. poziva GU REGIO i RTD da ustraju u svojim naporima za osiguravanje usklađenosti programa, kako bi se mogle stvoriti strategije; ističe da je potrebno pružiti zajedničku potporu nacionalnim i regionalnim vlastima u izradi i provedbi njihovih strategija; očekuje od GU-a REGIO i RTD da pojačaju suradnju u tom pogledu, posebno izdavanjem smjernica za uključene dionike;
 27. pozdravlja sva nastojanja za proširenje usluga savjetovanja; smatra da bi bilo korisno da i potencijalni primatelji sredstava programa Obzor 2020 te odgovarajuće savjetodavne službe budu na odgovarajući način uključene u ovu razmjenu;
- Bliska suradnja regija: vanjska dimenzija**
28. poziva regije ne samo da poboljšaju svoje interne veze između obrazovnih i istraživačkih institucija, poduzeća i uprave, nego da se također udruže s drugim regijama radi dopunjavanja vlastitog vrijednosnog lanca;
 29. ističe da će se prilike ojačati ako se uspostavi bliska suradnja između partnera zajednica za znanje i inovacije (ZZI) u regijama te tijela i organizacija uključenih u izradu i ispunjavanje RIS3 strategija kako je opisano u Prilogu IV. u dokumentu COM(2011) 0615, 2011/0276 (COD), C7-0335/2011, uključujući partnerstvo s regijama u kojima se nalaze postojeći i potencijalni kolokacijski centri, kao što su Regionalne zajednice za inovaciju i provedbu (RIC);
 30. smatra ključnim pomaganje regionalnih strategija specijalizacije stvaranju novih europskih mreža izvrsnosti u nizu sektora, čime pomaže poticanju konkurentnosti i međunarodnog profila Europske unije;
 31. smatra da suradnja različitih regija zbog uključenog prijenosa znanja i tehnologije može predstavljati veliku korist za gospodarsku snagu samih regija, ali i za EU kao cjelinu; podsjeća, s tim u vezi, na vrlo uspješne suradnje, poput onih u okviru inicijative „Regije znanja“;
 32. skreće pozornost na činjenicu da mnoge regije i dalje prežu pred kompleksnim troškom analize i koordinacije; stoga potiče regije da iskoriste zakonom predviđenu opciju o

¹ Prilog I., točka 4.1.2.b, zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0615, Usvojeni tekstovi P7_TA-PROV(2013)0482.

- ulaganju do 15 % programskih sredstava izvan programskog područja¹;
33. ističe da su izazovi u pograničnim područjima često isti s obiju strana granice s obzirom na jednake teritorijalne značajke koje dijele ova područja; poziva Komisiju i države članice te lokalna i regionalna tijela vlasti da izrade prekogranične strategije pametne specijalizacije i da uspostave prekogranične klastere, koristeći sredstva EU-a za međuregionalnu suradnju;
 34. pozdravlja mogućnosti koje su predviđene Zajedničkim strateškim okvirom na području teritorijalne suradnje² ; pozdravlja također svaku drugu vrstu „internacionalizacije u malom“ koje potiču regije i njihovi sudionici;
 35. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji te državama članicama.

¹ Članak 60. stavak 2., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0615, Usvojeni tekstovi P7_TA-PROV(2013)0482.

² Prilog I., točka 7.2., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011)0615, Usvojeni tekstovi P7_TA-PROV(2013)0482.

OBRAZLOŽENJE

I. Politički kontekst izvješća:

U vremenima gospodarske krize i sukladno tome oskudnih proračunskih sredstava te svjetskog tržišnog natjecanja koje se sve više zaoštrava, od ključne je važnosti da EU poboljša svoju inovacijsku snagu na održiv način.

Prošlost je pokazala da ulaganja EU-a općenito, pa tako i u pogledu istraživanja, razvoja i inovacija, često nisu dovela do željenih rezultata bez sveobuhvatne strategije: poticaji su bili preširoki, političke odluke neusklađene s konkretnom lokalnom situacijom, a sudionici i upravne razine premalo umreženi. Široko promicanje mnogih često nepovezanih područja besciljnim poticajima u svjetlu napetog proračunskog i gospodarskog stanja više nije primjenjivo. Stoga je potreban posebni oprez pri budućem odabiru ciljeva koji se žele promicati. Pritom će odlučujuća biti uspješna suradnja svih sudionika na svim razinama.

Kako bi se osiguralo da strukturni fondovi ubuduće budu učinkovitije korišteni, zakonodavac je uveo 11 tematskih ciljeva („tematska koncentracija“) i različite *ex ante* uvjete. Kako bi u budućnosti doobile poticajna sredstva iz EFRR-a za tematski cilj br.1 regije će morati svoje investicije u istraživanje, razvoj i inovacije temeljiti na takozvanim „Strategijama pametne specijalizacije“ (S3). Razvoj takve strategije bit će nužan preduvjet (*ex ante* uvjet) za pristup poticajnim sredstvima EFRR-a za istraživanje, razvoj i inovacije za programsko razdoblje 2014.-2020.

Pravni okvir strategije RIS3

Ukoliko u potpunosti nedostaje nacionalna ili regionalna strategija istraživanja i inovacija za pametnu specijalizaciju ili u trenutku primjeka Operativnog programa (OP) ne postoji akcijski plan koji bi osigurao da se strategija primjeni do 2016., sredstva EFRR-a za tematski cilj istraživanje, razvoj i inovacije neće biti isplaćena¹.

Dodatno je potrebno držati se sljedećih preduvjeta:

- Temelj mora biti tzv. SWOT analiza kako bi se resursi koncentrirano koristili za ograničen broj istraživačkih i inovacijskih prioriteta
- Strategija mora sadržavati mjere za poticanje privatnih ulaganja u istraživanje, tehnologiju i razvoj (RTD).
- Strategija mora sadržavati sustav kontrole i nadzora².
- Države članice moraju uvesti okvirni mehanizam koji specificira postojeće proračunske resurse za istraživanje, razvoj i inovacije uključujući višegodišnji plan koji se odnosi na glavne EU projekte (Europski strateški forum za istraživačke infrastrukture, ESFRI).

¹ Prilog V., slika 1., *ex-ante*-uvjeti, zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011) 0615, Usvojeni tekstovi P7_TA(2013)0482.

² Prilog V., slika 1., *ex-ante*-uvjeti, zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011) 0615, Usvojeni tekstovi P7_TA(2013)0482.

Regije se sada nalaze u odlučujućoj fazi primjene uvjeta za poticaje za 2014.-2020. Države članice/regije već mjesecima pregovaraju s Komisijom o sadržajima partnerskih ugovora te OP-a. Već sada se uz prilike javljaju i prvi izazovi za sudionike u ovom novom i zahtjevnom procesu. Izvještaj sastavlja prvu bilancu i apelira na različite sudionike u vezi primjene predstojećeg programskog razdoblja 2014.-2020., ali i nakon isteka istog.

III. Ključni aspekti strategije kako ih vidi podnositelj izvješća

(a) Određivanje „pravih” prioriteta koristeći inovaciju kao širok pojam

Inteligentna specijalizacija znači da regija određuje prioritete pri promicanju istraživanja, razvoja i inovacija uzimajući u obzir svoje snage i komparativne prednosti. Zbog toga je potrebno kritički preispitati sve već donesene odluke.

Međutim, postavljanje prioriteta nosi sa sobom rizike. Odabir može pasti na „krivu kartu”, tj. tržište se recimo može razvijati drugačije nego što je predviđeno ili većina regionalnih gospodarskih sudionika „propusti vlak”. To se ne smije dogoditi.

Svaka je regija drugačija. Strategija pametne specijalizacije pruža priliku svakoj regiji. Neke su regije primjerice „voditelji inovacija” na području ključnih tehnologija. Za mnoge druge regije bi „pravi put” mogao biti pronalazak tzv. „povezanu različitost” i promicanje istog. To znači da se kreće s tehnologijama, proizvodima i djelatnostima koje su povezane s već postojećim uspješnim tehnologijama i područjima kompetentnosti u regiji jer je na taj način tzv. prenošenje znanja najuspješnije. U skladu s tim, nadograđuju se regionalno znanje i sposobnosti; ciljaju se područja s dodanom gospodarskom vrijednosti i pritom otvaraju nova tržišta.

U idealnom slučaju nastojanja se koncentriraju na aktivnosti koje prelaze granice pojedinačnih industrija ili tehnoloških područja te se tako postiže unakrsno djelovanje u cjelokupnom (regionalnom) gospodarstvu uključujući mala i srednja poduzeća („cross-cutting links”). Pritom bi regije trebale imati na umu rješavanje društvenih izazova poput zdravog starenja, demografskih promjena, energetskog prijenosa ili ponovne industrijalizacije.

Stoga se kao posljedica takvih razmišljanja nameće da se za strategiju treba koristiti širok pojam inovacije. Regije bi se stoga trebale usredotočiti ne samo na tehnološke inovacije; već bi trebale uzeti u obzir i skrivene inovacije, manje tehnološke inovacije i netehnološke inovacije.

(b) Usko umrežavanje svih relevantnih sudionika

Suradnja sudionika istraživanja i obrazovanja te poduzeća među sobom i s upravom prema mišljenju podnositelja izvješća mora se u osnovi pojačati jer ona predstavlja osnovu za uspješnu strategiju.

Pritom je odlučujuća suradnja s poduzećima, pogotovo malim i srednjim poduzećima, kako bi se otkrilo odgovaraju li prioriteti poduzetničkom potencijalu regije. Prioriteti, npr. u određenim tehnologijama, pogrešni su prioriteti za regiju ukoliko ih poduzeća ne mogu ispuniti. Pritom je važno poznavati potencijal poduzeća imajući u vidu kasnije sudjelovanje na programu Horizont 2020.

Prema mišljenju izvjestitelja, također je bitno provjeriti tradicionalne pristupe savjetovanjima kako se ne bi propustile novosti na području inovacija. Za to je potreban moderan način razmišljanja u državnoj službi, odnosno, način međusobnih odnosa između nadležnih tijela i njihovog odnosa s mjerodavnim dionicima.

(c) Poseban naglasak na moguće sinergije svih mogućnosti financiranja na svim političkim razinama

Strategija bi trebala osigurati nastanak učinaka sinergije različitih regionalnih, nacionalnih i koncepata i sredstava EU-a te dodatno pružiti više poticaja za ulaganja iz privatnog gospodarstva te lokalnih, regionalnih ili međunarodnih investitora. Zato bi strategija morala sadržavati mjere kako da se stimulira privatni kapital, tj. kako da se pronađu privatni međunarodni investitori. Ovdje još uvijek postoji znatna potreba za poboljšanjem mnogih S3 strategija.

U budućnosti bi se trebalo olakšati korištenje različitih europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) primjenom zajedničke okvirne uredbe¹. Osim toga bi Horizont 2020 trebao posebno olakšati zajedničko korištenje ESIF-a, kako bi se na kraju olakšalo i sudjelovanje u programu Horizont 2020 onih regija koje još imaju znatnu potrebu za istraživačkom infrastrukturom te kako bi se na taj način zatvorila inovacijska rupa između regija koje su u boljoj i onih u slabijoj poziciji („širenje sudjelovanja”/„pute prema izvrsnosti“)².

Zajedničkim strateškim okvirom (ZSO) i uredbama Horizonta 2020 u ovom slučaju predviđaju se takozvane prethodne i naknadne mjere³. Tako bi se novcem iz Strukturnih fondova trebali izgraditi kapaciteti koji bi omogućili sudjelovanje na programu Horizont 2020, a rezultati Horizonta 2020 na isti način učiniti spremnima za ulazak na tržiste. Izvjestitelj osim toga ovim putem želi spomenuti program „teaming/twinning for excellence and innovation”, koji se u mnogim istočnoeuropskim državama članicama čini razumnim rješenjem, a pogotovo kada se ima u vidu izgradnja istraživačke infrastrukture. Na taj se način mogu stvoriti centri izvrsnosti od kojih se očekuje iznimno pozitivan učinak na čitavo

¹ Prilog I., broj 3.2, zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011) 0615, Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0482.

² Prilog I., broj 4.1, zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011) 0615, Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0482.

³ Prilog I., točka 4.3.2., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011) 0615, Usvojeni tekstovi P7_TA(2013)0482.

regionalno gospodarstvo.

Općenito je teško koordinirati potpuno različite pristupe SF-a i programa Horizont 2020. Kako bi se ta sinergija uopće tehnički omogućila, sada je u finansijskim pravilima između ostalog predviđeno da se jedan projekt pod određenim uvjetima može financirati iz različitih fondova¹. U tom pogledu Glavne uprave još mnogo toga moraju usuglasiti, primjerice definiciju troškova.

Isto tako i regije trebaju još mnogo savjetovanja. Pa tako primjerice priručnik Komisije koji se bavi ovim temama izlazi tek na jesen 2013. Suradnja Glavnih uprava u ovom se slučaju očito pokazala teškom. To se mora znatno popraviti, prvenstveno u pogledu planirane savjetodavne službe².

Uz to će se morati razviti sasvim novi način horizontalne i vertikalne suradnje među sudionicima koji brinu o izradi Operativnih programa i primjeni Horizonta 2020 u državama članicama i u regijama. Prioriteti pri davanju potpora ne moraju biti samo usklađeni jedni prema drugima. Isto tako se mora uspostaviti i dobar protok informacija među regijama, nacionalnim tijelima za kontakt te potencijalnim primateljima Horizonta, ukoliko se uistinu želi postići učinak sinergije. Već postojeće savjetodavne službe poput primjerice Enterprise Europe Network (EEN) morale bi se proširiti sukladno tome.

(d) Usklađenost s drugim regijama

U tome važan čimbenik ne bi trebali biti samo bolji odnosi između sveučilišta, drugih visokoškolskih ustanova, poduzeća i vlada; već bi se, u okviru strategije, regije trebale projicirati prema van. Na taj način mogu profitirati od znanja drugih regija te istovremeno jačati EU na svjetskom tržišnom natjecanju.

Već postoje neki vrlo uspješni primjeri na području ključnih tehnologija, a koji su razvijeni u okviru „Regija znanja”, kao na primjer „Silicon Europe”.

Istina je da se samo mali broj regija može pohvaliti ovim pričama o uspjehu.

ZSO sada u ovom kontekstu vidi nekoliko mogućnosti na području teritorijalne suradnje koje se djelomično temelje na iskustvima programa FP7, primjerice suradnja između inovativnih klastera koje karakterizira intenzivna istraživačka djelatnost te razmjena između istraživačkih instituta³. Mogla bi se razmotriti i suradnja u okviru makroregija. Odgovarajuće tehničke mogućnosti predviđaju poticanje jednog projekta putem dva Operativna programa te mogućnost korištenja jednog dijela sredstava izvan samog područja programa⁴.

¹ Članak 55. stavak 8. i članak 57., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011) 0615, Usvojeni tekstovi P7_TA-PROV(2013)0482.

² Prilog I., točka 4.3.4., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011) 0615, Usvojeni tekstovi P7_TA(2013)0482.

³ Prilog I., točka 7.2.1., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011) 0615, Usvojeni tekstovi P7_TA(2013)0482.

⁴ Članak 55. stavak 8., zakonodavni postupak 2011/0276(COD), koji se temelji na prijedlogu Uredbe COM(2011) 0615, Usvojeni tekstovi P7_TA-PROV(2013)0482.

Provedivost predviđene gornje granice će se još morati pokazati u praksi. Ovaj postupak je u svakom slučaju dugotrajan i težak. Međutim, mnoge regije prežu pred visokim opterećenjem koje donose analiza i odluka. Stoga bi za neke regije smisleniji bio internacionaliziran pristup u manjem okviru, putem savjetovanja i suradnje između pojedinih poduzeća, što se već odvija u okviru ENN-a.

U svakom slučaju podrška Komisije bi mogla biti korisna pri traženju mogućih kooperacijskih partnera, bez nametanja regijama bilo čega pri njihovom odabiru prioriteta i suradnji.

(e) Dobro promišljeni podaci i pokazatelji za procjenu posljedica, nadzor i analizu

Regionalne strategije morale bi se temeljiti na dokazima i obuhvaćati dobro promišljene sustave nadzora i analize. I u ovom slučaju još uvijek postoji velika potreba za poboljšanjem i podrškom.

REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U ODBORU

Datum usvajanja	28.11.2013
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0: 31 0 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Luís Paulo Alves, Victor Boştinaru, Nikos Chrysogelos, Rosa Estaràs Ferragut, Brice Hortefeux, Danuta Maria Hübner, Vincenzo Iovine, Séán Kelly, Mojca Kleva Kekuš, Jacek Olgierd Kurski, Petru Constantin Luhan, Iosif Matula, Erminia Mazzoni, Miroslav Mikolášik, Jens Nilsson, Jan Olbrycht, Younous Omarjee, Markus Pieper, Tomasz Piotr Poręba, Monika Smolková, Georgios Stavrakakis, Nuno Teixeira, Lambert van Nistelrooij, Oldřich Vlasák, Hermann Winkler, Joachim Zeller
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Karin Kadenbach, James Nicholson, Elisabeth Schroedter
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 187. st. 2.	Jill Evans, Carmen Romero López